

รู้จักควีรผ่านนักสบกลายพันธุ์เอ็กซ์เมน¹

Understanding Queers through X-Men Mutants

ภาวิน มาลัยวงศ์²
Pawin Malaiwong

บทคัดย่อ

แรงบันดาลใจสำคัญของงานศึกษาเรื่องนี้คือ จำนวนนิยายภาพและภาพยนตร์ดัดแปลงเกี่ยวกับยอดวีรบุรุษหรือซูเปอร์ฮีโร่ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในสังคมอเมริกันช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ในครั้งแรกของบทความ ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห็นว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวมิใช่ความบังเอิญ แต่เป็นความสอดคล้องกับปัจจัยทางประวัติศาสตร์และความเคลื่อนไหวทางสังคม ในขณะนั้น นิยายภาพและภาพยนตร์ดัดแปลงเนื้อหาเกี่ยวกับยอดวีรบุรุษหลายเรื่องตอกย้ำภาพลักษณ์ความมีอำนาจเหนือกว่าของคนรักต่างเพศในสังคม ทว่าตัวละครนักสบกลายพันธุ์จากเรื่อง *เอ็กซ์เมน* กลับได้รับคำนิยมอย่างกว้างขวางในหมู่ผู้ชมที่มีเพศวิถีที่แตกต่าง ครึ่งหลังของบทความเป็นการใช้นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* มาเป็นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์หาเหตุผลที่ตัวละครมนุษย์กลายพันธุ์ในเรื่องนี้สามารถสื่อประสบการณ์ร่วมของการเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมทำให้ผู้ชมที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางเพศรู้สึกมีอำนาจในขณะเดียวกันผู้อ่านที่เป็นชายหญิงรักต่างเพศก็ได้สร้างความคุ้นชินกับชีวิตและประสบการณ์ที่แตกต่างออกไป ซึ่งหวังว่าจะนำไปสู่การยอมรับและการใช้ขันติธรรมในการอยู่ร่วมกัน

ABSTRACT

An increasing number of graphic novels and films about superheroes in American culture in the mid twentieth century is a major factor that motivates this research project. This paper is divided into two parts. In the first half, I want to point out that the emergence of superhero graphic novels and their modern adaptations into film is not a mere coincidence. Rather, it is driven by a variety of historical backgrounds and social movements. Portrayal of many superheroes reinforces a stereotypical image of heteronormativity and supremacy in a society. X-Men mutants, of all the superheroes, seem to get the most constructive praises

¹ บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ “มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม” วันที่ 18-19 สิงหาคม 2554 ณ อาคารวชิราวุธ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

from queer audiences. The second part of this article examines X-Men as a case study to determine reasons why queer audiences feel empowered by the story of these mutants and how they share similar experiences of being marginalized in a society. In addition, I attempt to observe how the understanding of X-Men helps heterosexual audiences develop a sense of normalization of queer lives, which hopefully might lead to a better recognition and acceptance of their coexistence.

ความนำ: สังคมอเมริกันกับการนำเสนอภาพยอดวีรบุรุษ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยอดวีรบุรุษหรือซูเปอร์ฮีโร่ซึ่งถูกดัดแปลงมาจากนิยายภาพ (graphic novels) ได้เข้ามาตีตลาดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฮอลลีวูดอย่างกว้างขวางอีกครั้งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแบทแมน บีกินส์ (*Batman Begins*, 2005) ซูเปอร์แมน รีเทิร์น (*Superman Returns*, 2006) ไ้แมงมุมภาค 3 (*Spider-Man 3*, 2007) และกัปตันอเมริกา (*Captain America*, 2011) เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ถูกหยิบเลือกมาสร้างเป็นภาพยนตร์ทำเงินให้แก่ผู้อำนวยการสร้าง ครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่การนำเสนอภาพลักษณ์ซูเปอร์ฮีโร่ได้รับความนิยมและการยอมรับอย่างแพร่หลายในสังคมอเมริกัน ปรากฏการณ์ในลักษณะเดียวกันได้เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ในช่วงค.ศ. 1938 ที่นิยายภาพเรื่องซูเปอร์แมนออกวางจำหน่ายตามแผงหนังสือ ตามมาด้วยเรื่องกัปตันอเมริกาในค.ศ. 1941 เรื่องกรีนแลนเทิร์นในค.ศ. 1959 และปิดท้ายด้วยการ์ตูนภาพเรื่องไ้แมงมุมในค.ศ. 1962 ยอดขายของนิยายภาพเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ กลุ่มผู้อ่านสามารถจำแนกออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่คือ บุคคลทั่วไปและห้องสมุด

ปรากฏการณ์ดังกล่าวไม่น่าเกิดขึ้นด้วยเหตุบังเอิญ แต่เป็นอิทธิพลมาจากประวัติศาสตร์ สภาพสังคม และความเชื่อของคนในประเทศ ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ประเทศสหรัฐอเมริกาเผชิญหน้ากับสงครามทั้งภายในและภายนอกประเทศ การเข้าร่วมต่อสู้ในสงครามโลกทั้งสองครั้งแสดงให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาเป็นนโยบายชัดเจนในการต่อต้านความอยุติธรรม การเกิดสงครามเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในประเทศเองก็มีส่วนทำให้ผู้คนหันกลับมาทบทวนค่านิยมของความฝันแบบอเมริกัน (*American Dream*)³ คนในสังคมอเมริกันเกิดความเชื่อมั่นอย่างมาก ในการต่อสู้เพื่อความทัดเทียมกันของคนในสังคม การเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะในสงครามโลกครั้งที่สองทำให้สหรัฐอเมริกากลายเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลก สหรัฐอเมริกาจึงสถาปนาตนเองขึ้นเป็นประเทศผู้นำสหประชาชาติในการต่อต้านความอยุติธรรมรูปแบบต่างๆ ในโลก โดยสังเกตได้จากนโยบายการต่างประเทศที่สืบเนื่องกันมาของประธานาธิบดีและรัฐบาลหลายชุด

³ นิยามของความฝันแบบอเมริกัน (*American Dream*) ในที่นี้คือ โอกาสที่เท่าเทียมกันและเสรีภาพที่ทุกคนพึงได้รับ ซึ่งจะเอื้อให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในชีวิตหากมีความมุ่งมั่นและพร้อมที่จะทำงานหนัก

ตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ที่อ้างถึงข้างต้นโด่งดังมากในสังคมอเมริกันช่วงครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะก้าวไปสู่ฐานะของผู้นำโลกในการเรียกร้องประชาธิปไตย แต่กระแสดังกล่าวก็ลดลงในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อสังคมอเมริกันหันมาให้ความสำคัญแก่แนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) และความคิดเรื่องปัจเจกบุคคลมากขึ้น ทว่าตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ถูกปลุกให้ฟื้นคืนชีพกลับขึ้นมาอีกครั้งหลังเหตุการณ์การบุกโจมตีประเทศสหรัฐอเมริกาของผู้ก่อการร้ายครั้งใหญ่หรือเหตุการณ์ 9/11 สังคมอเมริกันต้องการปลุกจิตสำนึกแบบอเมริกันนิยม (Americanism) และการต่อสู้กับความอยุติธรรมเพื่อปกป้องชีวิตของผู้บริสุทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีข่าวว่าผู้นำของเหล่าผู้ก่อการร้าย โอซามา บิน ลาเดน (Osama bin Laden) ถูกสังหารโดยการนำของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เหล่าตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ทั้งหลายจึงถูกนำมาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์เพื่อผลิตซ้ำอุดมการณ์ และเพื่อเป็นการสร้างทัศนคติร่วมกันของคนในชาติว่าการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและสันติสุขยังไม่สิ้นสุด สหรัฐอเมริกายังคงรักษาสถานภาพผู้นำในการต่อสู้ครั้งนี้ ตัวอย่างเช่น ในฉากจบของหนังเรื่อง *สไปเดอร์แมน* แสดงภาพของพระเอกซูเปอร์ฮีโร่หนุ่มเข้าช่วยชีวิตเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายในขณะที่มีภาพธงชาติอเมริกันผืนใหญ่เป็นฉากหลัง

ปัญหาของการตีความและการเสนอภาพตัวละครซูเปอร์ฮีโร่เหล่านี้ก็คือ ทั้งนิยายภาพและภาพยนตร์ดัดแปลงเน้นการต่อสู้กับความอยุติธรรมและภาวะผู้นำของคนเพียงคนเดียว ทว่าไม่ให้ความสำคัญต่อความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย การนำเสนอแสดงนัยยะสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการจัดแบ่งอำนาจระหว่างผู้ที่กุมบังเหียนอำนาจอยู่ในมือและชนกลุ่มน้อยที่เป็นรองอย่างชัดเจน กล่าวคือประเทศสหรัฐอเมริกามักจะเป็นตัวแทนของซูเปอร์ฮีโร่ ในขณะที่ประเทศอื่นๆ สามารถเป็นได้เพียงแค่ตัวร้ายที่มักถูกกำจัดในตอนจบของเรื่อง หรือเป็นตัวประกอบที่ถูกจำกัดให้ต้องคอยเดินตามการตัดสินใจของตัวละครเอก นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องการกระจายอำนาจระหว่างตัวละครต่างชนชาติและสีผิวแล้ว นิยายภาพและภาพยนตร์ดัดแปลงเหล่านี้ยังเน้นให้เห็นว่าอำนาจเหนือกว่ามักจะอยู่ในกำมือของคนรักต่างเพศ หรือถ้าหากจะกล่าวให้ถูกต้องยิ่งกว่าและจำเพาะเจาะจงลงไปคืออำนาจเป็นของผู้ชายที่มีลักษณะของบุรุษเพศชัดเจน จะเห็นได้จากภาพวาดของเหล่าซูเปอร์ฮีโร่เหล่านี้ว่าแสดงมัดกล้ามเนื้อและเอกลักษณ์ของบุรุษเพศ การคัดเลือกตัวแสดงนำฝ่ายชายในภาพยนตร์ก็มักตกเป็นประเด็นวิจารณ์ของสังคมว่ามักแสดงที่จะมารับบทบาทเหมาะสมแล้วหรือในแง่ของการนำเสนอเรื่องเอกบุรุษ

ส่วนตัวละครซูเปอร์ฮีโร่ฝ่ายหญิงที่มีโอกาสเข้าร่วมกระบวนการต่อต้านเหล่าร้ายมีจำนวนจำกัดแค่เพียงสองคน ได้แก่วันเดอร์ วูแมน (Wonder Woman) และแคทวูแมน (Catwoman) ซึ่งก็ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงว่าการนำเสนอตัวละครของทั้งสองแสดงนัยยะการยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญทางสังคมมากยิ่งขึ้นหรือเป็นการกดขี่เพศหญิงอยู่ในที่ เพราะท้ายสุดแล้วตัวละครวันเดอร์ วูแมนและแคทวูแมนถูกกำหนดให้มีส่วนเว้าส่วนโค้งของเพศหญิงอย่างชัดเจน เป็นการตอกย้ำการมองผู้หญิงเหมือน

วัตถุทางเพศภายใต้รูปลักษณ์แบบใหม่ของการสวมใส่เสื้อผ้ารัดรูปตามแบบฉบับซูเปอร์ฮีโร่ การเสนอลักษณะทางเพศวิถี (sexuality)⁴ ที่ชัดเจนของเหล่าซูเปอร์ฮีโร่ชายหญิงในนิยายภาพและภาพยนตร์ดัดแปลงเหล่านี้ แสดงว่าสุดท้ายแล้วคนรักต่างเพศยังคงเป็นกำลังสำคัญและมีอำนาจมากกว่าคนกลุ่มอื่นในสังคม นิยายภาพเรื่อง*เอ็กซ์เมน* (X-Men) ที่เริ่มออกมาสู่ตลาดใน ค.ศ. 1963 นับเป็นนิยายภาพเรื่องแรกที่มีเน้นการต่อสู้แบบกลุ่ม และนักรบกลายพันธุ์เอ็กซ์เมนแต่ละคนก็ไม่ได้มีร่างกายกาย่าสมส่วนหรือมีส่วนเว้าส่วนโค้งเสมอไป อำนาจพิเศษของพวกเขาไม่ได้มาจากความแข็งแกร่งทางกายภาพแต่มักจะถูกซ่อนเร้นอยู่ภายใต้ลักษณะร่างกายที่แตกต่างกันออกไป

ความสำคัญของนิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน*

นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* เป็นเรื่องที่มีผู้อ่านรักเพศเดียวกันให้ความสนใจมากเป็นลำดับต้น ๆ เพราะเรื่องราวของมนุษย์กลายพันธุ์เป็นตัวแทนชีวิตและประสบการณ์ของพวกเขาได้เป็นอย่างดี ก่อนหน้านั้นการนำเสนอเนื้อหาของการต่อสู้และนิยายภาพในสังคมอเมริกันถูกจำกัดอยู่ภายใต้ข้อบังคับเรื่องการกลั่นกรองเนื้อหา (Comic Code Authority) ทำให้ตัวละครที่สื่อถึงการมีส่วนร่วมของคนรักเพศเดียวกันหรือมีเพศวิถีที่ต่างกับสังคมกระแสหลักมีจำนวนน้อยมาก นอกจากข้อบังคับเรื่องกฎหมายแล้ว อีกหนึ่งสาเหตุสำคัญก็คือตัวผู้เขียนเองที่เกรงว่าหากเลือกที่จะกล่าวถึงเรื่องราวของชาวรักเพศเดียวกันอย่างโจ่งแจ้ง งานเขียนของพวกเขาอาจประสบความสำเร็จน้อยลงและถูกจัดประเภททำให้มีกลุ่มผู้อ่านในวงจำกัดไม่สามารถเข้าถึงผู้อ่านที่เป็นคนรักต่างเพศ ผู้เขียนจึงพัฒนาสร้างกลวิธีการเขียนที่คลุมเครือให้ผู้อ่านใช้จินตนาการตีความด้วยตนเองว่าความสัมพันธ์เชิงรักเพศเดียวกันอาจเกิดขึ้นและเป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น ความใกล้ชิดระหว่างแบทแมนและโรบิน หรือมิตรภาพระหว่างวันเดอร์ วูแมนกับนักรบสาวคนอื่น ๆ ในเผ่าแอมะซอนของเธอ ผู้อ่านต้องใช้ข้อมูลที่ได้โดยรวมในการสันนิษฐานตีความ

จนกระทั่งใน ค.ศ. 1970 ที่ข้อบังคับเรื่องการกลั่นกรองเนื้อหาสิ้นสุดลง จึงเกิดการตีความและให้ความหมายใหม่แก่ตัวละครที่มีความคลุมเครือทางเพศ ตัวละครเหล่านี้ถูกนำไปวาดใหม่ให้เป็นตัวแทนความกล้าเปิดเผยและแสดงออกถึงเพศวิถีของตน อีกทั้งยังมีการสร้างตัวละครที่แสดงออกอย่างเปิดเผยว่าตัวเองเป็นเกย์เพิ่มขึ้น ในค.ศ. 1970 สำนักพิมพ์ดีซี คอมิกส์ (DC Comics) ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์การ์ตูนและนิยายภาพที่ใหญ่ที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ปล่อยตัวการ์ตูนเกย์ชื่อเอกซ์ตราโน (Extrano) และตัวละครผู้หญิงอีกหลายคนที่มีลักษณะรักเพศเดียวกัน แต่เป็นที่สังเกตว่าไม่เคยมีการใช้คำว่า “เลสเบียน” เรียกตัวละครเหล่านี้อย่างเป็นทางการจนกระทั่งสิบปีให้หลังที่สำนักพิมพ์ให้การยอมรับและเปิดเผยเรื่องนี้มากขึ้น ในค.ศ. 1980 นักเขียนคนสำคัญหลายคนสร้างตัวละครหลักที่แสดงออกว่าเป็นเกย์หรือเลสเบียน และได้รับ

⁴ เพศวิถี (sexuality) ในที่นี้หมายถึง บรรทัดฐาน ระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนวิถีคิดเกี่ยวกับอารมณ์ความปรารถนาและการแสดงออกทางเพศที่ถูกกำหนดขึ้นภายใต้ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง

การตีพิมพ์เผยแพร่เป็นจำนวนมาก เช่นเรื่อง *Love and Rockets* (1982) ของกิลเบิร์ตและเจมี เฮอร์นันเดส (Gilbert and Jaime Hernandez) หรือเรื่อง *Sandman* (1989) ของนิล เกแมน (Neil Gaiman) อีกทั้งทางสำนักพิมพ์ดีซี คอมิกส์ยังมีตัวละครที่ผ่านการแปลงเพศมาเรียบร้อยแล้วอีกด้วยในระยะเวลาไล่เลี่ยกันนั่นเอง (Applegate, 1994)

การเปลี่ยนแปลงนโยบายของสำนักพิมพ์ยักษ์ใหญ่สอดคล้องกับกระแสของสังคมอเมริกันในขณะนั้น ในช่วงหลังของศตวรรษที่ 20 สังคมอเมริกันได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเสรีนิยมใหม่ ก่อให้เกิดความเชื่อในสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของปัจเจกชนทุกหมู่เหล่าในสังคมซึ่งรวมถึงกลุ่มเกย์และเลสเบียนด้วย เกิดเหตุการณ์จลาจลสโตนวอลล์ (Stonewall riots) ที่ตำรวจใช้ความรุนแรงเข้าจับกุมกวาดล้างกลุ่มชายรักชายที่โรงแรมแห่งหนึ่งในเมืองนิวยอร์กในค.ศ. 1969 นับเป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมให้แก่กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน พวกเขาต้องการสิทธิเสรีภาพในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นทางสังคม กฎหมาย ศาสนา เศรษฐกิจ และการนำเสนอภาพของคนรักเพศเดียวกันที่ตรงกับความจริงในสื่อ ความเปลี่ยนแปลงภายในอุตสาหกรรมการ์ตูนและนิยายภาพประกอบกับกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมดังกล่าว ส่งผลให้นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ที่ถูกสร้างขึ้นในระยะเวลาเดียวกันนั้นเองมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการ์ตูนซูเปอร์ฮีโร่เรื่องอื่นที่มีมาก่อนหน้า

เนื้อหาของนิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ของสำนักพิมพ์ดีซี คอมิกส์เผยแสดงภาพชีวิตตลอดจนปัญหาของกลุ่มรักเพศเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด บทความสองเรื่องที่อยู่ปลายถึงความเกี่ยวโยงระหว่างเรื่อง *เอ็กซ์เมน* กับกลุ่มรักเพศเดียวกันคืองานเขียนของริอบ เล็นดรัม (Lendrum, 2004) ที่อ้างอิงตัวละครนอร์ทสตาร์ (Northstar) ในฐานะตัวละครเกย์ที่เปิดเผยในอุตสาหกรรมการ์ตูนและนิยายภาพและงานวิจัยของนายเริค ดุสเซียร์ (Dussere, 2000) ที่ชี้ให้เห็นถึงความคล้ายคลึงของวัฒนธรรมกลุ่มเกย์และเลสเบียนกับวัฒนธรรมกระแสรองของนักรบบกลายพันธุ์*เอ็กซ์เมน* ทว่าทั้งเล็นดรัมและดุสเซียร์มิได้ใช้ทฤษฎีควีเรียร์ (Queer Theory)⁵ เพื่อรองรับประเด็นหลักของการศึกษา หรือเจาะลึกวิจารณ์ความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มคนรักเพศเดียวกันกับนักรบบกลายพันธุ์*เอ็กซ์เมน* งานเขียนทั้งสองเรื่องมิได้บอกว่าทำไมผู้อ่านที่บ่งชี้ว่าตนเองรักเพศเดียวกันหรือกลุ่มผู้อ่านที่ยังสับสนเกี่ยวกับเพศวิถีของตนเองจึงรู้สึกถูกดึงดูดโดยการ์ตูนเรื่องนี้ และรู้สึกกลับมามีอำนาจและนับถือตัวเองมากขึ้นภายหลังการอ่านหรือชมภาพยนตร์เรื่อง*เอ็กซ์เมน*

⁵ ทฤษฎีควีเรียร์ (Queer theory) คือทฤษฎีวิพากษ์ที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมาในสหรัฐอเมริกา เป็นแนวคิดคลื่นลูกใหม่ถัดจากทฤษฎีกลุ่มเกย์และเลสเบียน ทฤษฎีควีเรียร์มุ่งหาคำอธิบายเรื่องอัตลักษณ์หรือตัวตนใหม่ซึ่งสังคมอาจมองว่าเป็นเรื่องเพี้ยน พิลึก วิปริตนอกกริด ควีเรียร์จะมีความหมายกว้างเกินความมากกว่า คำว่าเกย์และเลสเบียน แต่เดิมแล้วควีเรียร์มีความหมายเชิงลบแต่ในทฤษฎีนี้ความหมายนั้นถูกทบทวนและนำมาใช้สร้างความหมายในการเมืองเรื่องอัตลักษณ์ (identity politics)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนบทความนี้ได้มีเจตนาสรุปว่าตัวละครมนุษย์กลายพันธุ์เอ็กซ์เมนทุกคนเป็นคนรักเพศเดียวกัน แต่ต้องการแสดงให้เห็นว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นตัวแทนประสบการณ์ร่วมของการเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมได้อย่างไร อีกทั้งผู้เขียนยังต้องการพิสูจน์ให้เห็นถึงเหตุผลที่สามารถใช้ทฤษฎีเคียวีย์ในการทำความเข้าใจว่าเหตุใดผู้อ่านทั้งที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน และผู้อ่านที่ยังสับสนในเพศวิถีของตนเองจึงพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อตนเองซึ่งน่าจะนำไปสู่การยอมรับตัวตนที่แท้จริง และสุดท้ายผู้เขียนต้องการศึกษาว่าเหตุใดผู้อ่านนิยายภาพ *เอ็กซ์เมน* ที่เป็นคนรักต่างเพศสามารถลบล้างภาพลักษณ์ของคนรักเพศเดียวกันว่าเป็นเหมือน “สัตว์ประหลาด” ในสังคมที่น่ารังเกียจตลอดจนภาพตายตัวหรือภาพเหมารวมที่ว่าพวกเขาเป็นตัวตลกที่น่าหัวเราะเยาะ นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* นำเสนอแง่คิดที่ว่าความแตกต่างไม่ได้หมายถึงความขัดแย้งไม่ลงรอยเสมอไป ความแตกต่างอาจเป็นสิ่งที่ดีและการใช้ขันติธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จริงภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว

มองมนุษย์กลายพันธุ์เอ็กซ์เมนผ่านทฤษฎีเคียวีย์

นักรบบกลายพันธุ์เอ็กซ์เมนคือกลุ่มคนที่เกิดมาแล้วมีความแตกต่างจากคนอื่นในสังคม ความแตกต่างของพวกเขาแบ่งออกได้เป็นหลายระดับ บางคนก็มีความแตกต่างทางกายภาพอย่างชัดเจน ในขณะที่บางคนมีความสามารถพิเศษซ่อนเร้นแอบแฝงอยู่ภายใต้ร่างกายที่ดูเหมือนมนุษย์คนอื่น หลายครั้งที่พ่อแม่และครอบครัวของนักรบบเอ็กซ์เมนมองว่าพวกเขาเป็นตัวประหลาด ไม่ยอมรับและยังผลักไสพวกเขาออกจากกลุ่มหรือครอบครัว เหล่ามนุษย์กลายพันธุ์เอ็กซ์เมนรู้สึกแปลกแยกและคิดว่าตนเองด้อยค่า พวกเขาไม่รู้ว่าที่สังคมมีปฏิกิริยาตอบสนองเช่นนั้นเพราะไม่มีความเข้าใจที่ถ่องแท้ และมักสรุปรวบยอดว่าความแตกต่างหมายถึงอันตราย กลุ่มนักรบบกลายพันธุ์เอ็กซ์เมนต่างซึมซับอคติของสังคมข้อนี้แล้วคิดว่าเป็นความจริง จึงก่อให้เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ศาสตราจารย์แซเวียร์ซึ่งก็เป็นมนุษย์กลายพันธุ์ที่มีความสามารถสูงและเป็นผู้ประกาศทฤษฎีการกลายพันธุ์ให้โลกรู้ เป็นผู้เริ่มก่อตั้งโรงเรียนสำหรับกลุ่มนักรบบพิเศษกลุ่ม *เอ็กซ์เมน* ศาสตราจารย์แซเวียร์กล่าวว่า

You think I don't know what it's like to be the perennial outsider...?! To be surrounded by 'normal' and never be part of it?! And I'm not just talking about high school... I'm talking about the whole world. We're different, Scott. You can construct whatever artifice you choose, but it doesn't change the facts. Acceptance of what you are is the first step. (Casey, "Children of a Lesser God." 2001: no page)

ศาสตราจารย์แซเวียร์เริ่มก่อตั้งโรงเรียนสำหรับกลุ่มนักรบบพิเศษกลุ่ม *เอ็กซ์เมน* เพื่อสอนให้พวกเขาเข้าใจตนเองมากขึ้น ค้นหาเรียนรู้ที่จะทำความรู้จักกับอำนาจพิเศษลึกลับภายในตนเอง และใช้อำนาจ

นั้นอย่างมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อตนเองกับส่วนรวม วัตถุประสงค์หลักของศาสตราจารย์แซเวียร์ไม่ใช่การโค่นล้มทำลายล้างสายพันธุ์มนุษย์ แต่เป็นการสร้างชุมชนที่ทั้งสองฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าอกเข้าใจ

ในเรื่อง*เอ็กซ์เมน* สังคมถูกแบ่งออกเป็นสองขั้วอย่างชัดเจนคือ สังคมของมนุษย์และสังคมของมนุษย์กลายพันธุ์ (Mutants) หรือนักรบ*เอ็กซ์เมน* การที่ตัวละครนักรบ*เอ็กซ์เมน*มีอำนาจเหนือกว่ามนุษย์ทำให้ผู้อ่านย้อนกลับมาทบทวนความรู้เรื่องวิวัฒนาการของมนุษย์ที่เสนอว่าเรามีวิวัฒนาการมาจากสัตว์สี่เท้าและพัฒนามาเรื่อยๆ คำถามที่เกิดขึ้นคือวิวัฒนาการดังกล่าวจบลงไปแล้วหรือและสิ้นสุดไปเมื่อไหร่ ความลังเลใจเกิดขึ้นเพราะนักรบกลุ่ม*เอ็กซ์เมน*ถูกนำเสนอว่าเป็นวิวัฒนาการขั้นถัดไปของมนุษย์ ในหลายตอน แมกนีโต้ที่เป็นปฏิปักษ์กับศาสตราจารย์แซเวียร์กล่าวย้าความคิดนี้และทุกคนดูเหมือนจะเห็นพ้องต้องกัน ถึงขนาดที่ว่ามีการคิดค้นเซรุ่มเพื่อหยุดยั้งวิวัฒนาการดังกล่าวเพราะมนุษย์เกรงกลัวความเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การตกเป็นเบี้ยล่างอยู่ภายใต้อำนาจของนักรบ*เอ็กซ์เมน* ในงานวิจัยหลายเรื่องทางวิทยาศาสตร์และเพศศาสตร์ (Sexology) ในยุคแรกๆ มองว่าภาวะรักเพศเดียวกันเป็นความเสื่อมถอยของพันธุกรรมมนุษย์ ทว่านิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ได้สร้างวาทกรรม (discourse)⁶ ชุดใหม่ที่สวนกลับด้วยการนำเสนอว่าความเปลี่ยนแปลงไม่ควรถูกตีความหมายเป็นความเลวทรามเสมอไป

มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) กล่าวไว้ในงานเขียนเรื่อง *History of Sexuality: The Will to Knowledge* ของเขาว่าการที่อำนาจตกอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมนั้น ไม่ได้เป็นเพราะว่ากลุ่มคนนั้นมีพลังอำนาจเกินกว่าความเป็นจริง แต่นั่นเป็นเพราะว่ากลุ่มคนนั้นมีความสามารถในการกำหนดความหมายและบัญญัติชุดความรู้ใหม่ในสังคมมากกว่ากลุ่มคนอื่น (Foucault, 1998: 143-144) อำนาจดังกล่าวข้างต้นเป็นของคนรักต่างเพศ การที่สังคมไม่เข้าใจองค์แท่งเกี่ยวกับแรงปรารถนาและอัตลักษณ์รักเพศเดียวกันทำให้เรื่องดังกล่าวถูกตีความในแง่ลบไว้ก่อน เป็นกลไกป้องกันตัวทางสังคมที่ค่อนข้างเห็นแก่ตัว แท้ที่จริงแล้วคนรักเพศเดียวกันไม่ได้ต่ำต้อยไปกว่าคนอื่น แต่พวกเขาถูกทำให้เชื่อเช่นนั้นเพราะชุดความคิดทางสังคมที่คนรักต่างเพศเป็นใหญ่ เจกเช่นเดียวกันกับความเกลียดชังของมนุษย์ต่อนักรบกลายพันธุ์*เอ็กซ์เมน*ที่เกิดขึ้นจากความกลัว มนุษย์จึงสร้างชุดความคิดว่านักรบกลายพันธุ์เป็นความเสื่อมถอยของพันธุกรรม แท้จริงแล้วพวกเขาเป็นวิวัฒนาการความก้าวหน้า การแก้ไขปัญหาคือการดูแลเหยียดหยามคนรักเพศเดียวกันต้องเริ่มที่การรื้อถอนชุดความคิดเก่าที่ผิดเพี้ยน ดังเช่นที่ศาสตราจารย์แซเวียร์ได้ริเริ่มในเรื่อง*เอ็กซ์เมน*

⁶ วาทกรรม (discourse) หมายถึงกรอบหรือแนวความคิดที่ถูกมองว่าเป็นความจริงและถูกต้องเพราะว่าสามารถอธิบายได้โดยชุดเครื่องมือสื่อสารทั้งที่เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษากายรวมทั้งสื่อชนิดต่างๆ วาทกรรมต่อต้าน หรือวาทกรรมโต้กลับ (counter discourse) ก็คือระบบความคิดอีกชุดหนึ่งซึ่งมาขัดแย้งหรือปฏิเสธความจริงที่วาทกรรมอีกชุดหนึ่งนำเสนอและผลิตซ้ำให้ไหลวนอยู่ในสังคม

นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ยังแสดงแนวคิดวิพากษ์ของกลุ่มวัฒนธรรมศึกษาและมานุษยวิทยาในการวิจารณ์วัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมกระแสรอง (subculture) ภายใต้การนำของดิดจ์ เฮบดิจจ์ (Hebdige, 1979: 7-8) ที่ให้แง่คิดว่าวัฒนธรรมย่อยคือการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลที่มีความสนใจและวิถีการดำเนินชีวิตเหมือนกัน แต่ว่าความสนใจและวิถีดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยอมรับและถูกปฏิเสธในสังคม สำหรับเฮบดิจจ์แล้ว วัตถุประสงค์หลักของการผลักดันการรวมตัวของวัฒนธรรมย่อยได้แก่การโค่นล้มกฎตายตัวและแนวความคิดยึดติดในขนบของสังคมเพื่อนำไปสู่การยอมรับวิถีการคิดต่างเห็นต่าง ทว่าการผลัดเปลี่ยนหรือถอนออกไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืน ฉะนั้นเกย์และเลสเบียนยังคงต้องอยู่ร่วมกับคนรักต่างเพศ ภูมิคุ้มกันแรกที่พวกเขาต้องสร้างให้ตนเองคือการไม่รู้สึกรังเกียจตนเอง พร้อมกับต้องขจัดความคิดว่าตนเองผิดปกติ นักวิจารณ์คนสำคัญของกลุ่มเคียวรีอีกคนหนึ่งคืออีฟ โคซอฟสกี เซดจ์วิก (Eve Kosofsky Sedgwick) ผู้สนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองในแบบนี้และยังกล่าวเสริมอีกว่าคนรักต่างเพศต้องได้รับวัคซีนลักษณะคล้ายคลึงกันที่ทำให้พวกเขาคุ่นชินและรู้สึกว่าการรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งธรรมดาไม่ใช่สิ่งผิดแผกธรรมชาติ วัคซีนนี้สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าเยาวชนรักต่างเพศมีโอกาสได้อ่านหนังสือหรือชมภาพยนตร์ เช่นเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ที่แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและทุกโอกาส หนทางแห่งการอยู่ร่วมกันไม่ใช่การพยายามโน้มนำให้อีกฝ่ายทำตัวให้เหมือนกัน หรือการทำลายฝ่ายตรงข้ามให้สิ้นซาก แต่เป็นการมองเห็นและเคารพวิถีความต่างนั้น (Sedgwick, 1997: 2)

ภาพที่ 1-2: นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* และ ภาพยนตร์เรื่อง *เอ็กซ์เมน* ภาพจาก www.allposter.com

ประเด็นถกเถียงว่าความรู้สึกเพศเดียวกันเกิดขึ้นได้อย่างไรยังคงเป็นคำถามที่หาบทสรุปที่แน่ชัดไม่ได้ การศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และเพศศาสตร์ในครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 20 พยายามตอบคำถามนี้โดยกล่าวว่าเหตุผลหนึ่งมาจากพฤติกรรมการลอกเลียนแบบและเป็นอาการของโรคภัยที่สามารถส่งผ่านระหว่างบุคคลได้หากมีพาหะที่เหมาะสม นักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ผู้ศึกษาวัฒนธรรมเปรียบเทียบช่วงกลางคริสต์ศตวรรษมีส่วนสำคัญมากในการแก้ไขความเข้าใจผิดนี้ และช่วยวางรากฐานเริ่มแรกที่ดีให้แก่การพัฒนาทฤษฎีควิเยร์ในช่วงปลายศตวรรษในเวลาต่อมา นักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเหล่านี้ใช้เวลาอยู่ร่วมกับสังคมอื่นและมองเห็นระบบโครงสร้างที่แตกต่างไปจากสังคมของตัวเอง พวกเขาได้คิดว่าบางสิ่งบางอย่างที่เป็นเรื่องผิดปกติในสังคมหนึ่งอาจเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ในอีกสังคมหนึ่ง การตัดสินใจแนวปฏิบัติที่แตกต่างโดยใช้พื้นฐานมุมมองของตนเองเป็นจุดศูนย์กลางนั้นไม่ใช่สิ่งที่พึงกระทำ Ford and Beach (1951) ศึกษาสังคมถิ่นของชนพื้นเมืองดั้งเดิมของสหรัฐอเมริกา (Native Americans) และค้นพบว่าความสัมพันธ์รักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ตัวละครสตอร์มเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดในเรื่องนี้ เธอถือกำเนิดในสังคมที่ยอมรับความสามารถพิเศษภายในตัวเองและยกย่องเธอเป็นเทพีที่สามารถบันดาลฟ้าฝนได้ ต่อมาเมื่อเธอออกมาจากสังคมนั้นเพื่อมาเผชิญโลกภายนอก เธอจึงต้องเผชิญหน้ากับความเกลียดชังและอคติที่มีต่อมนุษย์กลายเป็นพันธุ์เช่นเธอ

นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* นอกจากจะชี้ให้เห็นความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยกับสังคมกระแสหลักแล้ว ยังแสดงภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกในกลุ่มของชนกลุ่มน้อยเองอีกด้วย เป็นการตั้งคำถามสำคัญว่าโลกในอุดมคติแบบใดที่ชนกลุ่มน้อยเรียกร้อง ด้านหนึ่งกลุ่มของแมกนีโต้ต้องการล้มล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์เพราะเขาเห็นว่ามนุษย์อ่อนแอและเต็มไปด้วยอคติ แมกนีโต้จึงไม่ประนีประนอมโดยคิดว่ามนุษย์ควรสวมักัดให้แก่เขาถ้าไม่เช่นนั้นก็ควรถูกกำจัดให้สิ้นซาก ตัวละครแมกนีโต้ตอกย้ำความคิดนี้บ่อยๆ ในสถานการณ์และวาระต่างกัน ตัวอย่างเช่น “You are homo superior [the scientific classification of mutants] by birth, a mutant, and you shall inherit the Earth.” (Casey “Children of a Lesser God,” 2001: 11) หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือ “You are a king among peasants...so far above them.” (2001: 12) และตัวอย่างจากภาพยนตร์ “You are a god among insects, never let anyone tell you different.” (X2, 2003) ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นกลุ่มมนุษย์กลายเป็นพันธุ์เอ็กซ์เมนภายใต้การนำของศาสตราจารย์แซเวียร์ ผู้เห็นว่าการอยู่ร่วมกันของชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นและการประนีประนอมเป็นหนทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในภาคต่อกันของภาพยนตร์เรื่อง *เอ็กซ์เมน* ฝ่ายของศาสตราจารย์แซเวียร์และแมกนีโต้ต่างหาเหตุผลมาล้มล้างอีกฝ่ายหนึ่งผลักดันแพ้ผลักดันชนะ สมาชิกในกลุ่มบางคนก็ตัดสินใจย้ายข้างเพราะเห็นว่าหลักการของอีกฝ่ายน่าเชื่อถือกว่า

ภาวะลึงเลหรือกลืนไม่เข้าคายไม่ออกเช่นนี้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนรักเพศเดียวกันด้วยเช่นกัน เพราะเกิดความไม่แน่ใจว่าโลกในอุดมคติแบบใดที่พวกเขาต้องการ ด้านหนึ่งเขาประสงค์โลกคู่ขนานที่แยกเป็นอิสระจากสังคมรักต่างเพศ แต่ก็ทราบดีว่าโลกแบบนั้นอาจไม่มีอยู่จริง ส่วนอีกใจหนึ่งคนรักเพศเดียวกันก็ต้องการโลกในอุดมคติที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกระแสหลัก สังเกตได้จากการสร้างโลกในอุดมคติแบบนี้ในขบวนแห่เกย์และเลสเบียนที่จัดขึ้นทุกปีในหลายๆ ประเทศ (งาน Pride) ในนิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* สุดท้ายแล้วฝ่ายของศาสตราจารย์แซเวียร์เป็นฝ่ายชนะแต่ก็ต้องพบกับความสูญเสียมากมาย ตัวศาสตราจารย์แซเวียร์เองยอมสละชีวิตตัวเองในความไม่ลงรอยระหว่างสมาชิกในกลุ่มมนุษย์กลายพันธุ์ ขณะเดียวกันแนวคิดของกลุ่มแมกนีโตก็ไม่ได้หายไปไหนเพียงแต่ถูกกดทับควบคุมไว้ด้วยจิตสำนึกฝ่ายดี เรื่อง *เอ็กซ์เมน* สื่อให้ผู้ชมเห็นว่าคนรักเพศเดียวกันต้องเผชิญกับปัญหาความกดดันทั้งจากสังคมภายนอกและสมาชิกภาพในกลุ่มเดียวกันเอง ประสบการณ์การดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งโลกในอุดมคติของพวกเขาไม่ใช่เรื่องง่ายแต่แลกมาด้วยหยาดเหงื่อและความพยายาม

อีกหนึ่งประเด็นสำคัญในนิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* คือการต่อสู้ภายในกับจิตใต้สำนึกของเหล่าชนกลุ่มน้อยทางเพศ⁷ ในงานวิจัยของ Owens (1998: 67) เขากล่าวเสริมว่าเยาวชนที่รักเพศเดียวกันมักพยายามแยกตัวออกจากเพื่อน พ่อแม่ และสังคมเมื่อเกิดอารมณ์ปรารถนาทางเพศต่อเพศเดียวกัน พวกเขาคิดว่าอารมณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งผิดแต่ก็ไม่สามารถกำจัดออกไปได้ จึงสรุปเองว่าในเมื่อเขาไม่สามารถกำจัดความต้องการได้ก็จะแก้ปัญหาโดยการโยกย้ายตัวเองออกจากสังคมและครอบครัวเพื่อไม่ให้ใครมีโอกาสได้รับรู้ นับเป็นการแก้ไขปัญหแบบไร้เดียงสา เรื่อง *เอ็กซ์เมน* มีตัวละครวัยรุ่นหลายคนที่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการค้นพบอำนาจพิเศษในลักษณะเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นบ๊อบบี้ (Bobby) หรือสตาร์คกี้ (Starkey) ทั้งคู่ตัดสินใจขังตัวเองไว้ในห้องไม่ยอมสนทนากับปัญหาให้พ่อแม่รับรู้ ด้วยสัญชาตญาณและความรักพ่อแม่ของบ๊อบบี้รับรู้ว่ามีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นและบ๊อบบี้กำลังปกปิดพวกเขาอยู่ “Something is definitely wrong...I've never seen him so withdrawn.” เมื่อพวกเขาพยายามค้นความจริงบ๊อบบี้จึงหลุดปากออกมาว่า “Don't want anyone...to...know...w-why can't I j-just be...like everyone else?” (Casey, “Children of a Lesser God,” 2001: no page) นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* มิได้นำเสนอหนทางแก้ไขหรือให้ทางออกแก่ความพยายามค้นหาอัตลักษณ์ของตัวเองเพราะการเปิดเผยตัวตนเป็นกระบวนการที่ไม่ได้เกิดขึ้นได้ในชั่วพริบตาและพวกเขาคงต้องฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายไปด้วยตัวเอง

แต่สิ่งหนึ่งที่นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* นำมาทดแทนเป็นกำลังใจให้แก่ชนกลุ่มน้อยในการเอาชนะใจตนเองคือ การเสนอให้เห็นว่านักรบกลายพันธุ์คนอื่นก็ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน เขาไม่โดดเดี่ยวหรือเป็นคนเดียวในโลกที่ต้องเผชิญกับการค้นหาตัวตนให้พบ อีกทั้งมนุษย์กลายพันธุ์รุ่นเยาว์ยัง

⁷ ชนกลุ่มน้อยทางเพศ (sexual minorities) หมายถึงกลุ่มบุคคลที่มีอัตลักษณ์และความชอบทางเพศ (sexual orientation) แตกต่างออกไปจากชายหญิงรักต่างเพศที่เป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม ชนกลุ่มน้อยทางเพศจึงสัมพันธ์โดยตรงกับทฤษฎีเคย์รส์

มีรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์มากกว่าคอยให้กำลังใจและยื่นเคียงข้าง สตอร์มทำหน้าที่เป็นทั้งครูและพี่เลี้ยงให้แก่นักเรียนเอ็กซ์เมนรุ่นใหม่ ครึ่งหนึ่งสตอร์มพูดกับจูบิลี (Jubilee) ว่าไม่มีใครรู้มาตั้งแต่เกิดว่าใครสักคนหนึ่งจะกลายมาเป็นนักเรียนเอ็กซ์เมน พวกเขาต้องค้นหาและทำความเข้าใจกับอำนาจพิเศษนี้ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ไรก์ (Rogue) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง ครั้งแรกที่เธอกำลังจะมีเพศสัมพันธ์กับชายหนุ่มคนรัก ร่างของเธอเริ่มซีดเซียวในขณะที่จูบกับเธอและหมดสติไปในที่สุด นั่นเป็นเพราะว่าไรก์มีความสามารถพิเศษในการดูดพลังชีวิตของคนอื่นที่สัมผัสร่างกายเธอ นักเรียนเอ็กซ์เมนรุ่นพี่พยายามปลอมประโลมเธอว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่สิ่งแปลกและไม่ใช่ความผิดปกติ ไรก์เพียงแค่ต้องเรียนรู้ที่จะจัดการกับพลังของตัวเอง และวันหนึ่งเธอจะได้พบคนที่เหมาะสมและเธอจะไม่ทำลายเขาด้วยพลังของเธอ

นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* เสนอภาพที่ค่อนข้างแตกต่างจากการ์ตูนแนวซูเปอร์ฮีโร่เรื่องอื่นๆ เช่น ซูเปอร์แมน แบทแมน หรือสไปเดอร์แมน ตัวละครหลักเหล่านี้ก็มีปมในใจตัวเองเช่นเดียวกัน พลังพิเศษของพวกเขามาพร้อมกับความซับซ้อนยากที่จะแยกแยะ แต่พวกเขาต้องปกปิดตนเอง แยกตัวจากสังคมไปอยู่ตามลำพัง พวกเขาอาจจะมีผู้ติดตามคนสนิทบ้างเพียงคนหนึ่ง แต่ผู้ติดตามนั้นก็มีความเข้าใจร่วมกันแต่อย่างใด แต่รุ่นพี่ในเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ผ่านประสบการณ์ตรงลักษณะคล้ายคลึงกันมา นอกจากความเข้าใจแล้วนักเรียนกลายเป็นรุ่นพี่ใหญ่ยังมีความเห็นใจพร้อมที่จะสนับสนุนช่วย การนำเสนอและตีความแบบนี้เป็นกุญแจสำคัญสำหรับเยาวชนรักเพศเดียวกัน เป็นการให้ความหวังว่าเราไม่ได้ต่อสู้กับการเหยียดหยามในเรื่องเพศโดยลำพัง ส่วนผู้ชมที่อาจจะยังสับสนกับภาวะทางเพศของตนเองก็น่าจะรู้สึกอุ่นใจเพิ่มขึ้น

ในบริบทสังคมที่คนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยต้องอยู่ร่วมกัน คนกลุ่มใหญ่มักได้รับอภิสิทธิ์ต่างๆ เหนือกว่าและชนกลุ่มน้อยมักต้องคอยปรับตัวเข้ากับคนหมู่มากในสังคม หลักประชาธิปไตยถูกหยิบยกมาอ้างในทางที่ผิดและแบบเอารัดเอาเปรียบว่าเสียงส่วนใหญ่ย่อมมีสิทธิมากกว่าเสียงส่วนน้อยโดยละเลยไปว่าหนึ่งเสียงที่แตกต่างก็มีค่ามีความหมาย นิยายภาพเรื่อง *เอ็กซ์เมน* ปรับเปลี่ยนแนวคิดนี้เสียใหม่ผ่านตัวละครมิสติก (Mystique) มิสติกมีความสามารถพิเศษในการแปลงร่างเป็นใครก็ได้ อัตลักษณ์ของเธอมีความลึกลับยืดหยุ่นผ่อนปรนมากที่สุดในบรรดาเหล่ามนุษย์กลายพันธุ์ ความสามารถพิเศษของเธอนับเป็นทั้งคุณและโทษ ประโยชน์ก็คือเธอสามารถอยู่ร่วมกับคนกลุ่มใหญ่ในสังคมได้หากเธอเลือกปิดบังไม่เปิดเผยตัวตนจริงๆ เธอสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ง่ายเพียงแค่ชั่วอึดใจ แต่ปัญหาก็คือเธอมีความสุขกับการปลอมแปลงตัวเองมาน้อยเพียงใด การหลบซ่อนตัวตนจริงๆ ภายใต้น้ากากรูปลักษณ์ทางกายภาพของบุคคลอื่นฟังดูแล้วไม่ใช่เรื่องน่าสนุกนัก ตัวละครของมิสติกนำไปสู่การตั้งคำถามว่าความสามารถในการ “แอบ” หรือทำตัวให้กลมกลืนเข้าสังคมกระแสหลัก แท้แล้วเป็นประโยชน์หรือโทษมากกว่ากัน มิสติกใช้ชีวิตด้วยความขัดแย้งภายในใจของเธอตลอดทั้งเรื่อง

ภาพที่ 3-4: มิสติกส์และสตอร์มจากฉบับภาพยนตร์ ภาพจาก www.allposter.com

ประเด็นดังกล่าวถูกสานต่อใน *เอ็กซ์เมน ฉบับภาพยนตร์* ในภาพยนตร์ภาคสองหรือ X2 (2003) มิสติกส์ตั้งคำถามสำคัญมากกว่า ทำไมเธอต้องใช้ความสามารถพิเศษของเธอในการอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น ในฉากนี้ไนท์ครอว์เลอร์ (Nightcrawler) ถามมิสติกส์ว่า “They say you can imitate anybody, even their voice,... then why not stay in the disguise all the time, you know, and look like everybody else?” มิสติกส์จึงตอบกลับไปว่า “Because we shouldn't have to.” คำถามของไนท์ครอว์เลอร์แสดงความต้องการของมนุษย์กลายพันธุ์ที่บางครั้งก็อยากจะถูกแบ่งแยกโดยการทำให้ตัวให้เหมือนคนหมู่มาก บทสนทนาของทั้งสองสะท้อนถ้อยวิจารณ์ของนักคิดในกลุ่มทฤษฎีเคียร์รี่ที่ว่า คนรักเพศเดียวกันมีแรงจูงใจที่จะหยุดปัญหาการเหยียดเพศโดยการไม่แสดงอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งทำได้ง่ายหากบุคคลนั้นไม่แสดงออกและสามารถ “แอบแมน” “แอบหญิง” ได้กลมกลืน เหตุผลหลักที่มิสติกส์ยอมปลอมตัวเป็นบุคคลอื่นก็เพื่อประโยชน์ของคนในกลุ่มและให้ภารกิจที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วง มิสติกส์ไม่ได้ทำเพื่อจะหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเผชิญหน้าหรือเพราะความเกรงกลัวต่อสาธารณชน การที่คนรักเพศเดียวกันปกปิดตัวตนทำให้พวกเขาสูญเสียโอกาสที่ดีในชีวิตหรืออาจเป็นการทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ได้ตั้งใจ แนวคิดของกลุ่มเคียร์รี่สนับสนุนให้ชาวรักเพศเดียวกันเปิดตัวตนที่แท้จริงทั้งในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว Berlant (1997: 57-58) เสนอว่าการที่ยังปกปิดก็ยิ่งทำให้สังคมคิดว่าภาวะรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ควรซ่อนเร้น การเปิดเผยอย่างซื่อสัตย์อาจก่อให้เกิดปัญหาช่วงแรกแต่จะเป็นผลดีในระยะยาว เพราะว่าสาธารณชนจะเริ่มคุ้นชินกับการดำรงอยู่ของกลุ่มรักเพศเดียวกัน ซึ่งสุดท้ายจะพัฒนาไปสู่ความยอมรับและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยขนัตติธรรม ตัวละครมิสติกส์น่าจะเป็นแรงกระตุ้นที่ดีสำหรับความคิดนี้

ส่งท้าย: เควียร์กับสื่อต่างๆ ในสังคมอเมริกัน

ในภาพยนตร์เรื่อง *Brokeback Mountain* (2005) ที่เป็นเรื่องของ “คาวบอย” สองคนในมลรัฐไวโอมิงที่เกิดความรักต่อกันระหว่างที่ทำงานเฝ้าฝูงแกะบนภูเขาในช่วงฤดูร้อนของปี 1963 แจ็ค (Jack) เกิดความสงสัยในความสัมพันธ์ของเขากับคนรักหนุ่มจึงถามขึ้นว่า “Are we queer now?” แจ็คไม่แน่ใจว่าอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับเขาคืออะไรกันแน่ ถึงแม้ว่าแรงปรารถนาต่อเพศเดียวกันมีอยู่ในทุกสังคมมาเนิ่นนานแล้วแต่คำอธิบายที่ชัดเจนและเป็นระบบเพิ่งถูกบัญญัติขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 คำว่าเควียร์ที่แจ็คใช้ในที่นี่สื่อถึงความคลุมเครือและความลังเลใจ ในช่วงระยะ ค.ศ. 1950 ถึง 1970 นักพฤตินิยมศาสตร์และเพศศาสตร์ศึกษาเรื่องรักร่วมเพศโดยพยายามใช้ระเบียบและแบบแผนการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผลการวิจัยเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับและพิสูจน์ได้

ตัวอย่างของงานวิจัยแบบนี้เช่น การเก็บข้อมูลเชิงสถิติว่าเกย์และเลสเบียนไปแอบพบปะกันที่ในสถานที่แบบใดและเขามีเพศสัมพันธ์กันอย่างไร แล้วก็นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เชิงปริมาณและเขียนรายงานโดยการบรรยายความ ทั้งนี้ผู้วิจัยเหล่านี้ไม่ได้พิจารณาเหตุผลทางด้านจิตใจและความรู้สึก ผลลัพธ์คือเกย์เลสเบียนกลายเป็นตัวประหลาดของสังคมที่ต้องแอบไปมีเพศสัมพันธ์กันในที่ลับ นิยามคำว่า “เควียร์” จึงเปลี่ยนจากความคลุมเครือมามีความหมายในเชิงลบ เควียร์ถูกนำมาเรียกกลุ่มคนที่มีความแตกต่างเท่านั้น ตัวละครมนุษย์กลายเป็นพันธุ์จากเรื่อง *เอ็กซ์เมน* เสนอแนวคิดใหม่ของนักคิดในกลุ่มทฤษฎีเควียร์ ซึ่งต้องการใช้คำว่า “เควียร์” ในบริบทใหม่ด้วยความหมายที่กว้างขึ้น เควียร์หมายความว่ารวมไปถึงบุคคลที่สังคมอาจมองว่าเพี้ยนพิลึก เพียงเพราะว่าสังคมไม่รู้จักเขาดีพอ ความต่างนั้นไม่ใช่สิ่งผิดและเลวร้ายแต่เป็นความสวยงามและวิวัฒนาการที่สำคัญ สังคมใดก็ตามที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือสังคมที่สูญสิ้นแล้ว

เอ็กซ์เมน คือความพยายามของสังคมอเมริกันในการต่อรองและสร้างพื้นที่ให้เควียร์ เพื่อลดอคติแบบในเรื่อง *Brokeback Mountain* มาสู่การเปิดเผยมุมรับแบบในซีรีส์เรื่อง *Glee* (2009) ที่ตัวละครทุกตัวกระหายอยากมีความแตกต่าง *Glee* เป็นเรื่องราวของนักเรียนมัธยมในเมืองเล็กๆ ของมลรัฐโอไฮโอที่รวมตัวกัน เพื่อก่อตั้งชมรมนักเรียนประสานเสียงของโรงเรียนภายใต้ความช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เข้าอกเข้าใจพวกเขาเป็นอย่างดีและคอยให้ความสนับสนุนในทุกๆ ด้าน สมาชิกเกือบทุกคนของชมรมรู้สึกแปลกแยกจากเพื่อนร่วมโรงเรียนหรือไม่ก็มีเหตุผลบางประการให้ต้องรู้สึกเช่นนั้นในเวลาต่อมา “เควียร์” ในบริบทของสังคมแบบเรื่อง *Glee* มิได้ถูกจำกัดความถึงเคิร์ท (Kurt) ตัวละครรักร่วมเพศหนึ่งเดียวในชมรม แต่คำนิยามยังครอบคลุมไปถึงเพื่อนสมาชิกทุกคนของชมรมด้วย หลายครั้งพวกเขาารู้สึกท้อแท้กับการถูกรังแกแต่ก็ไม่เคยคิดจะละทิ้งตัวตนเพื่อได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ ในโรงเรียน สุดท้ายแล้วพวกเขาใช้ความแตกต่างเป็นพลังสรรค์สร้างชมรมร้องประสานเสียงจนประสบความสำเร็จในระดับภูมิภาค

ซีรีส์เรื่อง *Glee* เป็นการมองไปในอนาคตและสร้างโลกในอุดมคติของสังคมอเมริกัน สังคมแบบนั้นยังไม่เกิดขึ้นจริง แต่ผู้สร้างต้องการจะสื่อว่าชาวอเมริกันรักความเป็นไปได้ของสังคมแม้ในซอกมุมของเมืองชนบทเล็กๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “เคเวียร์” ต้องการรื้อถอนความเข้าใจผิดในทุกอนุพื้นที่ไม่ว่าสถานที่นั้นจะเร้นลับจากสายตาเพียงใดก็ตาม

ผลงานเรื่องสำคัญของ Warner (2005: 198-9) ถกเถียงเรื่องนโยบายของกลุ่มเคเวียร์ในปัจจุบันว่าพวกเขาต้องการมากกว่าสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกในพื้นที่ส่วนบุคคล โดยเรียกร้องหาอิสรภาพและความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะอีกด้วย นิยายภาพและภาพยนตร์เรื่อง *เอ็กซ์เมน* คือการต่อสู้เรียกร้องพื้นที่ทางสังคมในปัจจุบัน เป็นจุดเปลี่ยนผ่านระหว่างความคลุมเครือและความหวาดกลัวในอดีตแบบเรื่อง *Brokeback Mountain* ไปสู่โลกในอุดมคติที่หวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตแบบซีรีส์เรื่อง *Glee*

เอกสารอ้างอิง

- Applegate, D. 1994. **Coming out in the Comic Strips**. Atlanta, GA: Bull Moose Publishing.
- Berlant, L. 1997. **The Queen of America Goes To Washington City: Essays on Sex and Citizenship**. Durham, North Carolina: Duke University Press.
- Casey, J. (w). 2001. “Children of a Lesser God.” **Children of the Atom #3**. Ben Abernathy, ed. New York: Marvel Comics.
- Dussere, E. 2006. “The Queer World of the X-Men.” [Online]. 13 July 2000. Available at http://www.salon.com/2000/07/12/x_men/.
- Ford, C.D. and Beach, F.A. 1951. **Patterns of Sexual Behavior**. New York: Harper.
- Foucault, M. 1998. **The History of Sexuality: The Will to Knowledge**. Vol. 1. London: Penguin.
- Hebdige, D. 1979. **Subculture: The Meaning of Style**. New York: Routledge.
- Lendrum, R. 2004. “Queering Super-Manhood: The Gay Superhero in Contemporary Mainstream Comic Books.” **Journal for Arts, Sciences, and Technology**: 69-73.
- Owens, R. 1998. **Queer Kids: The Challenges and Promises of Lesbians, Gay, and Bisexual Youth**. New York: The Haworth Press.
- Sedgwick, E.K. 1997. “Paranoid Reading and Reparative Reading; Or You’re So Paranoid, You Probably Think This Introduction Is About You.” **Novel Glazing**. Durham, North Carolina: Duke University Press.
- Warner, M. 2005. **Publics and Counter Publics**. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- X2**. 2003. Directed by Brian Singer. Century Fox.